comedet. Venit inquit. Quis. unde. Quo. De summo altissimi. Verbum dei. Unicus patris rex filius regis. de sessu patris ad tollerantiam passionis. de equalitate maiestatis ad patibulum crucis. de sede regali ad officinam peccati. de lumine celi ad tenebras inferni. Sed numquid ideo regnum perdidit? Immo eos qui servi erant peccati liberando usque ad regnandum sibi sublimavit. Et ideo fortissimis a regalibus sedibus venit. quia in domo eius mansiones multe sunt. et regnabit cum illo in perpetuum. tunc acceperint regnum quod paratum est ab origine seculi. Unicus enim regis erat. solus regnum habuit. Sed quia ad regnandum sibi fratres adoptare venit. non tantum a sede regali sed a sedibus regalibus venire debuit. quia regnum ad quod vocantur electi dei preparatum est ab initio seculi. Ad quod nos perducat qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat dominus Christus. amen.

Incipit prologus libri de variabili statu virtutum scilicet humilitatis obediencie timoris caritatis magistri hugonis de sancto victore.

Eius inspirante gratia. qui ubi vult et quando vult. et quem vult spirat. et linguas infantium facit disertas. volo si possim de virtutum statu variabili quedam que in lege domini repperi. quedam que a meis doctoribus audivi simplici sermone colligere. adiungendo etiam si qua forte occurrerint que fidei non impugnent. immo roborent. Paraclitus igitur qui prevenit per omnia subsequatur. cor irradiet. obscura reseret. efficaciam prestet. ad gloriam suam. ad utilitatem meam. ad profectum noviciorum. qui de monte superbie in vallem ploracionis descenderunt. qui in lege dei meditantur die ac nocte. Sed quia humilitas est genitrix virtutum hominis. Humilitas non ab homine. sed desursum est ab eius humilitate incipiam qui ait. Discite a me quia mitis sum et humilis corde.

de variabili statu virtutum scilicet obediencie humilitatis timoris caritatis magistri hugonis de sancto victore.

Incipit liber magistri Hugonis

Christus igitur cum in forma dei esset, non ra-
pinam arbitratus est esse se equalem deo, sed
semetipsum exinanivit, formam servi ac-
cipiens. Exinanivit dico ut minor
fieret patre, minor seipso, minor angelis
subderetur hominibus, quia et ipsi Ioseph ut
nutricio, et sancte Marie ut matri. Iuxta
id quod scriptum est: Et erat subditus illis. Exinanivit etiam
se ut non solum homo fieret, sed et pauper. Esuriit quidem
sitivit lassatus est, sed quia voluit. Tandem exinanivit se
usque ad irrisiones obprobria flagella. Sicut ovis ad
occisionem ductus est, et sicut agnus coram tondente se, sic
non aperuit os suum. Ecce speciosus forma pre filiis hominum
sine specie et decore et quasi absconditus vultus eius ab
eo, et despectus unde nec reputatus est ab hominibus. Sed
cum iniquis deputatus est, tamquam leprosus et percussus et
humiliatus a deo. Ipse autem vulneratus est propter peccata
nostra, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis
nostre super eum, cuius livore sanati sumus. O ineffabilis cle-
mencia dei qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis
omnibus tradidit illum, qui et nobis natus est, et nobis in mundo
conversatus est, et nobis mortuus est, pauper et humilis quidem in na-
tivitate, pauper et humilis in conversatione, pauper et humilis in cruce.
Vitam preciosam suam tam benigne dispensans ut secundum
vitam eius esset nostra conversatio, et in morte eius esset nostra redempcio.
Ecce dei humilitas incomparabilis, quia comparationem dignam non recipit.
Inestimabilis quia estimari non potest, ineffabilis quia verbis explicari
non potest: deus et dominus omnium fieret homo et servus omnium. Invisi-
bilis videretur, panis angelorum aleretur, virtus celorum infirmaretur,
vita moreretur. Sed huius misterii causa est dei iusticia cum
misericordia. Superbia quippe hominem prostraverat, sed deo digne
satisfacere non poterat, nec homo qui debuit, nec angelus qui non
debuit, sed nec alia creatura ad hoc fuit ydonea. Iuste
igitur et misericorditer deus factus est homo. Misericorditer quidem

quātū ad deū qui nichil hoī nisi penā debuit. Iuste
uero quātū ad hoīez ut ī ꝑsona xpi hō deo satisfaceret.
qz hō deo peccauerat. Et eius humilitas suꝑbos humiliaret.
eius sapīa excecatos illuīnaret. frigidos igniret.
Ipē enī est via ueritas et vita. Via vtiqȝ satisfactōis. veri
tas doctrine. vita btitudis. Via sine qua ul' nō uel
male itur. veritas sine qua ul' nō ul' male discitur.
vita ī qua bn̄ viuit' sine qua oīns male viuitur.
Est enī ipē dei v̄tus et dei sapīa. Et qz dei v̄tus ē
ꝑstat suis efficaciā ꝑ qlibet adūsa trāseūdi. Et qz
dei sapīa ē. ꝑstat itelligēciā. Sed ecce memorie occur
rit qd angelus ꝑ suꝑbiā de celo cecidit. nō descēdit.
filius dei ꝑ humilitatem de celo descēdit. Ille descēdit
cecidit ad suā et suoz̄ ꝑniciē. xpūs descendit ad electoz̄
suoz̄ exaltacōez. Suꝑbia de angelo fecit dyabolū.
humilitas xpi de filijs dyaboli fecit filios dei. Suꝑbꝰ
dyabolus cū suis descēdit ī īfernū. xpūs humilis cū
suis egressus ab īferis celū ascendit. Vides ergo quāta
sit ī una xpī ꝑsona sublimitas sine hoīs merito. et dei
humilitas sine debito. caritas sine modo. exēplū sine
exēplo. Si ergo deus humilitas ī terra. cur adhuc homo
suꝑbit terra et cinis. vermis putredo qui hodie extol
litur et cras nō īuenit'. Preponit autē se xpō qui ī hac
terra ē suꝑbus. ubi xpūs īuentus ē humilis. Verūptm̄
si ascenderit usqȝ ad celū suꝑbia et nubes caput eius te
tigerit. ut sterquilinīū ī fine ꝑdet'. Et quo altius as
cenderit an̄ hoīes. eo deterius ruit an̄ deū. Humili
tas uero quo humilius descendet an̄ hoīes. eo altius
ascendet an̄ deū. Oīs enī humil' dei amicus ē. Inimicus
uero oīs ascendit. Iuxta id qd scriptū ē. Amice as
cende superius. Vnde et oīs humilis procul dubio ascendit.
Nec aliquo mō vera humilitas nouit casū. semꝑ enī
ī imo ē. et ꝑpriā contempnit excellēciā. Si enī humilitas
et suꝑbia sunt contraria. suꝑbia autē ē amor ꝑprie ex
cellēcie. ergo humilitas ē contemptus ꝑprie excellencie.

Dicitur autem superbia ē vicium quo hō excecatus sibiipsi pla//
cet. cū tamen hoc displiceat deo et hoībus. sic ꝫ humilitas
ictus ē. qua homo illuminatus sibiipsi displicet. ī quo
pfecto placet deo ꝫ hoībus. **De humilitate et de di//
uersis eius speciebus.**

Est aūt humilitas. alia īcipiēs alia pficiēs. alia
pfcā. Incipiēs ī nouicys. proficiēs ī bn̄ pug//
nātibus. pfcā ī emeritis. Est aūt alia suf//
ficiens. alia habūdās alia supabūdās. Illa hūi//
litas ē sufficiēs qua hō subdit se maiori. et non
pfert se equali. Illa ē habūdans qua hō subdit
se equali. ꝫ nō pfert se miori Illa ē supabūdās
qua homo subdit se etiā minori. Sed illa q̄ suffi//
ciēs ē recte genitrix ūtutū dicit. qua hō īcipit
penitēdo pctā sua ɔfiteri ꝫ subdere se maiori.
humilitas uero habūdās ꝫ supabūdās et nutri//
unt ūtutes ꝫ custodiūt.

Amplius septē modis diuisificat humilitas. Est
em humilitas ī deposiciōe tpaliū possessionū. De//
qui alie sex. due ī voce. due ī corpe. due ī corde.
Due ī voce. q2 ꝫ humilis ɔtra illū ipaciēcie pacifi//
ce. et ɔtra illū iactāciē loquit humilit. Due ī corpe,
q2 ꝫ vilitas ēī hītu. ꝫ mortificacio ī carne. Due in
corde. q2 ꝫ coē ɔsiliū pponit pprio. ꝫ ppria uolūtate
postposita. alterius se subdit īperio Amplius
ē quasi fouea subterranea. ī qua thesaur uirtutū
tutissime ī cōdit. ubi nc̄ pdonū uiolēcia irruit. nc̄
fures effodiūt nc̄ furātur. Est eciā clipeus īpenetra//
bil quo protegim spūalit. gladius ī deficiēs ex vtra//
q parte feriēs. quia ꝫ exterior humilitas exteriores ī//
micos. salubrit paīt. ut peniteat. ꝫ īterior humili//
tas īuisibles īmicos fortit pcīit. ut nichil pficiat
ymo deficiat. Unde ꝫ recte humilitas cordis murus
dicit ɔtra īuisibilia tēptamēta. et humilitas corpis
anī murale. ɔtra exteriora īpedimēta. Dicit eciā

humilitas turris fortitudinis a facie inimici quia quemadmodum
turris in aliqua civitate est pulchritudo et munimentum civitatis.
sic humilitas est pulchritudo et munimentum cordis.

Quod quedam sit vituperabilis humilitas

Est etiam inutilis humilitas. qua homo et ab opere se retrahit.
et sub silencio abscondit. quia timet vilescere si forte sibi
obviatur id unde scientia metuit. Est et alia humilitas non edifi
cans sed destruens. cum aliquis loco vel tempore non congruo dictis vel
factis inmoderate se deicit. Illis et quandoque inventibus qui leviter
scandalizantur. Est et humilitas simulata ypocritarum qui
speciem humilitatis pretendunt in habitu. de eadem ostensa humilitate
superbientes. et cum in occulto cordis superbiant. ante oculos volunt
videri humiles. dolose agentes. quemadmodum aurifex do
losus. si anulum argenteum deauratum vendat pro anulo
aureo. Notandum est autem. quia humilitas alia est simplex nec
laudibus hominum effertur. Alia est virtutibus ditata nec tamen ab
hominibus honorata sed abiecta est. Alia est ab hominibus honorata
nec tamen virtutibus ditata. Ille simpliciter dicitur habere humilitatem qui
nec vitiis subiacet. nec virtutum copia fulcitur dum superbiat. nec
hiis que prevalet alicui se prefert. Cum vero humilitas ab hominibus
vel honoratur vel despicitur graviter impugnatur. quia et laus huma
na quamvis non queratur. tamen oblata delectat. et vituperium quamvis
cum deest quandoque non timeatur. tamen cum adest vulnerat inprovidum.

Pretermittendum

Quare dicatur humilitas virtutum

autem non estimo. quod humilitatis virtus. ideo inter alias
virtutes eximia dicitur quia hanc in se unicus dei filius ad exem
plum nobis maxime exhibuit. et per hanc virtutem omnes laquei
multiformis proditoris declinantur. Cum enim anthonius

oc̄s ĩ muti laq̄os corā se uidet extensos. ⁊ āmirādo q̄ret
quis eos euadē posset diuīa voce respōsū ē ei sic.
Sola hūilitas. Quisquis aūt es. qui sine hūilitate uirtu
tes ceteras ꝯgregas. sic es ut ille qui puluerē ĩ ventū
portt. Si aūt vis sublime uirtutis ondē. noli sublime
sape. ⁊ tūc illud qd̓ egeris ēē mōstrab̓ excelsius. Noli te
putare quicq̄ꝫ fecisse. cū oīa feceris. ⁊ plemssie cūcta fe
cisti. Noli tuoꝝ corrūpe fructus laborū. Noli cursū in
anē dirigē ne p̄ mille ꝯtutis mercedē laboris amit
tas. Si eīn laudādū te ēē dixeris. culpabil̓ effcūs es.
etiā si fueras añ laudabil̓. Si uero inutilē te ēē fatearis.
fcūs es util̓. etiā si fueras añ culpabil̓. Propter qd̓ nc̄um
ē. ad hūilitatē ꝯseruādā si adest. ul̓ eā adipiscēdā si
deest. ut diligent̓ ꝯsideres nō bona tua. sed mala. tam
occulta q̄ꝫ publica. attēdas etiā alioꝝ nō mala sed bō.
etsi q̄uꝫ nō appareāt ĩ publico. fortassis lateāt ĩ occulto.
qd̓ piū ē suspicari. Sic fit ut utilit̓ temetipm̄ depmē
do aliū exaltes. sicut ecōtrario supbus bona sua at
tēdendo si qua sūt. ⁊ nō mala que multa sūt. attēdē
do etiā mala alioꝝ ⁊ nō bona. ⁊ alios depmit et
semetipm̄ exaltat. Unde nc̄ia nob̓ ē. q̄dā pteritoꝝ
obliuio uirtutū. qd̓ sic ĩtelligo. ut nūquā ad sinpiēdū
aliquod uirtutis meminerim. Virtutū nāq̄ꝫ mēoria
ad simplicē laudē dei ĩlata. nō solū ĩrphensibilis
nō ē. sed etiā laudabil̓. verūptm̄ bona tua dn̄i
ĩ hoīm notitiā frequēter prodeūt. caue ne q̄s ea
forte diripiat. qd̓ phariseus passus ē. ĩ lingua bona
sua tn̄sferēs. unde ⁊ ea dyabol̓ rapuit. Illis
eīn exprobrādo deū laudare nō ē gr̄āꝝ actio. sed

sola virtutum evacuacio. Caveamus igitur de nobismetipsis
dicere aliquid gloriose. Hoc enim nos deo et hominibus odibiles
facit. Ideo quanto maiora fecerimus bona, tanto minora de
nobis dicamus. Cum enim sancta aliqua fecerimus, habemus procul
dubio deum debitorem. quem vero michi nos arbitramur operatores.
amplius etiam meremur de tali affectu quam propter opera bona que
fecimus. Ita virtutum omnium merita. bonum humilitatis exsuperat.
quod si non adsit. nec ille poterunt esse laudabiles. Quod si ad
sit humilitas etiam virtutes alie cum ipsa humilitate proficiunt.
Quod melius ostendimus si pretium exempla subiungimus. Cen
turio domino cor suum humilians dixit. Non sum dignus ut intres sub
tectum meum. Et propterea dignus effectus est. Sic et paulus ait.
Ego sum minimus apostolorum. Video quam deum et homines magnus
inventus est. Ita etiam mulier que se ad pedes domini humiliter inclina
vit postmodum adeo sublimata est. ut ad caput domini vngendum
admitteretur. et fieret resurrectionis domini prenuncia. ac per hoc apostolorum
apostola. Sic et dauid cum saltaret coram domini archa nudus,
et contempneretur a mychol filia saul. speciem humilitatis pretendens
in habitu. virtutem humilitatis retinuit in corde. quam et verbis humi
litatis nobis intimavit cum diceret. ludam et vilior fiam. plusquam
factus sum. et ero humilis in oculis meis. Sed et in hoc humilitas eius
eximia apparuit. quia cum esset miles fortissimus, et rex futurus.
non se militi comparavit. sed pulici. etiam cani. non vivo sed
mortuo. dum loqueretur regi saul. quem persequeris rex israhel.
quem persequeris? Pulicem unum et canem mortuum. Merito ergo humi
litatis sue translatus est de servitute ad regnum. Sic et publi
canus orans in templo et a phariseo condempnatus. conscientia con
accusante. non audebat oculos ad celum levare. sed percu

tiens pectus suū dicebat. deꝰ ꝓpiciꝰ esto m̄ pctori. Inde
etiā a tēplo descēdit iustificatus magis q̄ phariseus. Sic
etiā petrus cū eēt aplōꝝ princeps. erat om̄n humilimus
vnde ⁊ tāti meriti fuit apud deū. ut vmbra corpis sui
obūbrati sanaret ĩfirmi. Sic ⁊ iohēs baptista cū eēt
annūciatus ꝑ angelū. ⁊ spū scō īpletus ex utero mris
sue. ⁊ nōdū natus ꝑcursoris officio dn̄icū sentiret ad
uētū. deinde iā iuuenis cū eēt mūdi ꝯtēptor heremiq̄
cultor. hītu ĩcultus. abstinētia singularis. ꝑdicator
eximiꝰ. baptista dn̄i. v̄ginitate cādidus. mr̄io rubicūdꝰ.
⁊ pꝰ v̄ginis filiū ⁊ mrēm v̄ginē clarus ex milibꝰ. Hic etiā
qd̄ ipse xp̄us eēt estimabat a pplō. cū ĩ quā tlis ac tātus
eēt. ne ꝑ inanē gliā raperet sup se. elegit solide sibi sistē
ĩ se. ꝑ̄mo ĩ xp̄o sup se. cōfessus ē ⁊ nō negauit. ꝯfessus ē
qꝛ nō sū ego xp̄us. Sed qꝛ ueritatē humilr̄ ꝯfessus ē. adhuc
ad ꝑfectioris humilitatis gradū ascēdit. Ait enī. ueniet fortior
me pꝰ me. cuiꝰ nō sū dignꝰ ꝯsoluē corrigiā calciamētoꝝ
eiꝰ. Que si simplicit ad lrām ĩtelligat satis grata
apparet humilitas. Sedm̄ uero spūalē sensū sicut expōit
ꝑ calciamētū dn̄i ĩcarnatio xp̄i ĩtelligit. Sicut ꝑ psal
mistā dn̄s ait. In ydumeā extēdā calciamētū meū.
id ē ĩ mūdo ĩcarnatus apparebo. qd̄ ⁊ fcm̄ ē. ac ꝑ hoc
sibi alienigene subditi sūt. Iohēs aūt ĩdignū se
eē professus ē. ad hoc ut solueret corrigiā calciamē
toꝝ dn̄i. i. ut misteria ĩcarnaciōis eius aperiret. In
quo tāta credit eiꝰ humilitas. ut oī sacerdoti se supponeret.
quoꝝ officiū ē ĩcarnaciōis misteria aliis aperire.
Quia aūt ĩ natis mulieꝝ nō ē inuētus iohē humilior

ideo nᶜ maior. sentiens g° iohēs multiplicē v̄tutū thesa-
rū ī fovea humilitatis abscōdit. Sic et maria quā stellā
marinā appellam⁹. cū eēt ex pgenie orta regali. totius
pulcritudinis forma. om̄n dn̄a et mr̄ āgelorum regina v̄ginū
v̄go fecunda dei facta. nᶜ similē habēs primā vl' subseque-
tē. quippe tēplū dn̄i. sacrarium sp̄us sc̄i quā splendor
elegit p̄ne glīe. cū ī quā talis eēt et tāta. nō se de donis
celestibus extulit. sed humilitatē quā exhibuerat gabrieli
archāgelo. eād hoībus exhibē curavit. Itaqȝ deū et hoīem
gestās ī utero. elizabeth cognate tāqȝ v̄go iuuēcula
mulieri provecte etatis. servitutis officiū humilit̄ ipēdit.
Et cū eēt humil' et v̄go. nō v̄ginitatē suā. sed humilitatē dn̄m
respexisse dicit. Exultavit sp̄us meus inquit ī deo sa-
lutari meo. Quia respexit humilitatē ancille sue. O humi-
litas p quā fc̄ā mr̄ dei effc̄a ē. p quā deus de celo des-
cēdit ad t̄ras. p quā aīe de īferno ad celū translate sūt.
Hec ē scala pposita nob' a deo p quā ascēdit' de tris ad
celū. per hāc ascēderūt p̄res n̄ri p hāc et nos ascēdē
oportet. alioquī nō ascēdemus.
Sed p̄tereūdū nō ē. quot gradus humilitatis dispositi
sūt ī regula bt̄i bn̄dc̄i. Dicebat aūt qd ad p̄mū humilitatis
gradū ptinet timor. ad sc̄dm nō amare ppriā voluntatē.
ad t̄ciū obediētia. ad q̄rtū ī obediētia patiētia. ad quītū
cogitatiōes p̄vas revelare. ad sextū oī vilitate et extremi-
tate ēē cōtentū et seipm̄ iudicare ad oīa ījūcta opariū
īdignū. ad septimū nō solū lingua pnūciare. se etiam
corde credē se oībus īferiorē et viliorē. ad octavū nichil
agē nisi p cōem regulā monasterii et p maiorū exēpla.

ad nonū linguā sub taciturnitate cohibē usq; ad interroga
tionē. ad decimū nō ēē promptū in risu. ad undecimū si
cū quis loquit^r leniť & humiliť et cū grauitate & pauca
u'ba & rōnabilia loqt^r. ad duodecimū ut nō tm̄ quis nō
solū in corde humiliari. sed ipam̄ humilitatē signis congruis
exterioribus ad exemplū demrāre. in uestiū uilitate et
multis simplicitate. Sed cū multis modis diuersificet^r humi
litas. sicut mi uidet^r. una ē humilitas q̄ scdm̄ affectus interio
res & effectus exteriores multiplicat' et crescat. Quadmodū unus
& idem hō cū crescat de infantia ad puericiā. de pueritia
ad iuuentutē. inde ad seniū. ppt' diuersas etates. unus hō
nō ē plures hoies sed unus. Et sicut ex una arboris ra
dice procedit stips. ex stipite rami. ex ramis folia et
flores. & inde fructus. ita ex una humilitatis radice. pce
dunt bōa opa. tanq̄ rami paupertatis habitus & u'ba religiosa
tanq̄ flores & folia. deinde gaudiū in spū scō tanq̄ bone
arboris fructus. Est g° si recte ppendas uirtus humilitatis in
corde. spēs humilitatis in habitu. uox humilitatis in ore. labor
humilitatis in ope. fructus humilitatis h' & in puēcōe.
Dat enī deus grām pro grā. q' & in pnti sup humilē et
quietū requiescit dns. & quāto quisq; in hac t'ra fuit
humilior. tanto in regno constituet^r gloriosior. Hec de humilitate
diximus ppt' nouitios. ut sciāt humilitatē ēē fundamē
tū. in quo oportet reliquas uirtutes fundari.

Sed q' humilitatē De obedientia.
soror obīa inseparabilit' comitat^r. aliqd de obīa
dicimus. Sed obedientie bonū p' inobīe malū luculentius
declarabim^r. Quāto enī inobīa crescit in malo. tanto obīa

uesat ī bono. Inobediētia em̄ ↄplectit̄ oē malū. ergo
obediētia cumplectit̄ oē bonū. Inobīa de angelo fecit
dyabolū. p̄mos p̄ntes de p̄adiso expulit. ī mltos p̄ ea
tradid̄ īferno. bona euacuat. mala mltiplicat. ydolū
ī corde fabricat. Nolle em̄ acq̄eſcē ſcelus ē ydolatrie Sed
h̄ p̄cm̄ q̄le ɀ quātū ſit ī p̄mo p̄nte eiud ēē p̄pēdit̄.
Deus g̊ hoī quē posuit ī p̄adiso uoluptatꝭ diuſi gnīs
fructus. plures ɀ optiōs ad esū ↄcedēs. ſolūmō lignū
ſcīe boni ɀ mali īterdixit. Certū ē aūt arborē illā
nō fuisse cibo noxiā. Necꝫ em̄ qui fecerat oīa bona ualde.
ī p̄adiso īſtituerat aliquid mali. Sed ut meli⁹ obīe
meītū hō bn̄ ↄditus celestē dignū fuerat ut etiā a
bono p̄hibet̄. q̄ten⁹ veri⁹ h̄o qd̄ agēt ūtus eēt. quāto etiā
a bono cessans auctori suo ſe ſubditū humilius exhibēt
ɀ ei p̄merēdi dn̄m ſuū ūtus eēt obīa ipā quā possum
verissīe dicē. ſolā eē ūtutē oī c̄atūe rōnali degēti ſub dei
p̄tāte p̄imūqꝫ eē ɀ maximū uiciū ad ruinā hoīem
ſua p̄tāte velle uti cui⁹ uicij nomē ē īobīa. Non eſſet
ergo unde ſe hō dn̄m hr̄e cogitaēt atqꝫ ſentirēt. niſi ali
quid ei iuberet̄. Lignū aūt ſcīe boni ɀ mali a quo p̄hibi
tus fuerat adā. ne ↄmedēt. aīe medietatē id ē ordina
tā itegritatē ī nob̄ designat. q̄ tāqꝫ arbor ī medio p̄a
disi plantata dicit̄. ɀ lignū ſcīe boi ɀ mali uocat̄ qꝫ
ſi aīā q̄ ſe debꝫ ī anteriora extendē id ē ī deū. ɀ posterio
ra obliuisci. ad ſeipām deserto deo ↄūsa fueit ɀ ſua po
tēcia ſine deo frui uoluerit ɀ h̄ p̄cām ei⁹ pena fuit ↄſecuta.
mox experiēdo diſcat quid īterest īt bonū qd̄ deseruit.
ɀ malū quo cecid̄. ɀ hoc erit ei gustasse de ligno ſcīe boi

et mali peccatum autem ade grauissimum fuit. quia cum in honore esset non
intellexit. id est cum esset ad ymaginem et similitudinem dei creatus,
noluit obediens permanere. sed magis audiuit vocem vxoris
sue quam dei. Et viso peccato apostate angeli. et causa eius peccati
pena. scilicet quod de angelo factus esset dyabolus. superbia excecatum
cor suum. posuit in ipse sedem suam ad aquilonem. ut esset similis
altissimo. In pace quidem factus fuerat locus eius. et habitacio eius
in syon. sed quia pacem perdidit. volens dolores multiplices coac-
tus est sentire nolens. Descendit enim ab iherusalem in iericho. et
incidit in latrones qui eciam despoliauerunt eum. et plagis
impositis abierunt semiuiuo relicto. Cum enim visionem pa-
cis deseruit huius mundi defectus per experienciam didicit. Latro-
nes autem id est spiritus maligni tunica inmortalitatis spoliauerunt
eum. Et autem eciam vulneratus est. quia grauiter peccauit. sed
semiuiuus relictus est. quia enim peccauit quasi mortuus est. et quia
racionem non perdidit. quasi vita ei remansit. Ideo autem peccatum suum
grauissimum fuit. quia non coegit eum peccare necessitas. uel fra-
gilitas sui ipsius uel ignorancia boni. Ignorancia non coegit
eum. cum non multa ei fuissent incognita. sed unum. Et iterum videns
deum facie ad faciem in memoria labi non potuit. Item fragi-
litas non coegit eum. quoniam ipse habuit liberum arbitrium. non
depressum sicut post ea. sed sancti spiritus illuminacione roboratum.
et insuper per graciam dei confirmatum. ut non peccaret si peccare
nollet. Item egestas eum non coegit quoniam neque fame neque siti
neque alia miseria vexabatur. et si vellet aliquo fructu
vesci molestias passionum preueniendo. erant in paradiso fruc-
tus quibus licenter vesci poterat. quorum fructuum alius
obuiabat fami. alius siti. alii aliis passionibus. quibus
omnibus postpositis tamquam essent prohibiti. alium fructum qui

voce

uoce dn̄i fuerat īt̄dictus appetijt tāq̄ʒ ei eēt īuictū ut
illo fructu nesceret. Et io qr uolūtate sua a suo c̄atore rec̄es
sit ⁊ oēs posteri sui hac peste īfecti sūt. grauissīe deliq̄t.
Sed ⁊ hoc notādū qr sicut btūs augustin9 testat̄ ī enche
ridion. ī hoc pc̄ō multa ēm̄ alia pc̄ā ꝯphendūt. Quod
em̄ adam sciētē se ꝯtra deū erexit, magna suꝑbia fuit.
qd aūt plusq̄ʒ sibi sufficeat appetijt. auaricia fuit. Nō ē em̄
auaricia tm̄ pecūīe. sed etiā altitudīs. Anima aūt seipm̄
ī morte p̄cipitauit. homicidiū fecit. Anima nēo semetipʒ
amādo ab amore sponsi celestis alienauit. adulterij c̄mē
incurrit. et qr cibū uetitū usurpauit furtū fecit. et qr do
nō credid̄. sac̄legiū fecit. Hec ⁊ ꝯsilia etiā ī nob' ītueūr
cū sc̄iēt ꝯtra obitām agim9. O inobīē horrēdū malum.
Qs em̄ qui ꝓpria ꝯsciā accusante ꝯt obiaʒ agit. quātū
ad se ptinʒ, nec deo nec hoībus subditus uult ēē. sed silitu
dinē dei appetēs rapinā fecit. qr sicut uolūtas dei īuicta
ē ⁊ nulli subiecta. ita a nullo uult suā nullo spōte subici
qr nec deo. Aug9 nolit deo subici et ꝯstans sit. qd deus
ēē nō possit. se uult parificare deo. uel p̄esse. ⁊ hoc quidē
malū ē. illud peius. utrūqʒ stultissimū. Nō solū aūt in
maiorib9. sed ⁊ ī minorib9 culpis q̄ʒ grauis sit īobīē culpa
ꝑpendē facile ē. Anima em̄ ionathas etiā nesciēs p̄ris
īperiū parū mellis gustauit illo die quo oībus īterdictū
fuit a saule ne ꝯmederet. diuina grā adeo subtracta
ē. ut uictoria tūc penitus īmitteret quā culpā tam
grauis pena subsecuta eēt. et ionathas absqʒ ītractiōe
moreret̄. nisi totius ꝑpli p̄cib9 liberaret̄. Legit̄ etiā
qd quidā ꝓpha mandatū acceperat a dn̄o. ne ꝯmedēt

donec unde venerat reverteretur quo missus fuerat. supervenit autem quidam alius propheta dicens. sibi dominum apparuisse. et quia ex divino precepto comedere deberet ostendit. quo sermone propheta deceptus credidit et comedit. et in quo se obedire credidit inobediens fuit. Cuius inobediencie culpam talis subsecuta est pena. ut eum in itinere leo occideret. Verumptamen in morte penam inobediencie solutum esse. quod per hoc indicatur. quia leo qui prophetam occiderat. postmodum nec cadaver nec asinum suum tangere presumpsit. Quod si tam graviter deliquit cum per ignoranciam inobediens fit. quam horribiliter peccat qui consciencia accusante obedire contempnit. Ergo ut predictum est per inobediencie malum. quantum sit obediencie bonum evidenter perpenditur.

Nunc autem simpliciter obedienciam describamus. subiungendo breviter eius divisiones. et que sint que obedienciam impediunt. que iuvant. que sit completa. que digna. que perfecta. que meritoria.

Est igitur obediencia virtus qua homo propria voluntate postposita. omnino amplectitur iniuncta opere implenda. nisi obstiterit causa inevitabilis. vel prelati auctoritas idem prohibens quod iniunxerat. Obediencia alia perfecta alia imperfecta. Imperfecta est que usque ad mortis terminum non pertingit. Perfecta est que morte non consummitur. sed consummatur. Item obediencia est alia magni meriti. alia parvi meriti. alia nullius meriti. cum tamen obediencia videatur. Magni meriti est cum secundum quod beatus Gregorius disserit. obediens in adversis aliquid habet ex suo. id est ex desiderio amplectitur adversa. Parvi meriti est cum quis in adversis invitus obedit. Nullius meriti est obediencia in prosperis. cum obedientis animus ad eadem prospera anhelat. Item obediencia alia venalis. alia servilis. alia filialis. Servilis est que fit quodam timore non casto. Venalis est que ad quoddam temporale commodum vel ad nundi

... obedientia eius divisiones et que sint que obedientiam impediunt et que iuvant et que si...

gliaz respiat. Filial' e que ad sola caritate respiat. Obia
filialis e valde bona. obia seruil' n̄c ad salute suffit. n̄c
valde mala e. obedientia venalis valde mala e. illa
maxie qua mitit homo ad placiōis culme fraudulent
attigere. ut qui subiectus humiliat signa pt̄endo. alijs
platis. cornua supbie ondat maliciose. Item debemus
subiecti p̄mu obiaz deo. deinde platis. postmodu adinuice.
Deo ex neītate. platis ex ptate qua eis nos inet pos spote
subiam . ad inuice ex caritate. Ite obia dux nob' a ad vitu.
dux ad sapiam. dux ad meritu. dux ad priaz nraz. Dux e
dico ad ūtutes scdm illud gregorij. Obedientia sola e ūtus.
q ceteras ūtutes. menti isserit. iser tasqz custodit. Et albi
dicit. q obia fidei meitu possidet. sine q isidel' quisqz conu
cit. etia si fidel' ee videat. Dux e ad sapiaz iux illud.
Concupisti sapiam serua mādata. Dux e ad meritu qz q
uere et pfte vult ee obedies. oportet eu grauissimas cordis
et corpis spati passioes. Sed magna nob' e ssolacio. qz
si spatimur et coregnabim . Et qz scdm multitudine
doloru nroz ssolacioes dei letificabut aias nras.
Et queadmodu filij ionadab ppt obiaz qua exhibuerat
pri suo sc ne vinu biberet. et ut maneret i tabnacul'
bndictione meruert a dno. Ita et quicuqz platis suis
pstam exhibet obiam. bndictione pmerebit a dno vtiqz
triplice. qz p̄ma e ūtutu bndicio. iux illud ps' multi
plicabi i aia mea ūtute. 2a erit aia exiens a corpe. stati
trāseat ad req̄e. 3a erit i rsurrectioe uestoz oīs obie
filius stolas binas recipiat. Iuxta illud qd scriptu e.
Qui i t'ra sua duplicia possidebut. Et ... mplius vera

obedientiam comitatur caritas simplicitas concordia. quod per hoc nobis figuraliter innuitur. quod postquam iob de infirmitate sua conualuit. unusquisque amicorum suorum obtulit ei inaurem auream unam. et ouem unam. Sed quid per inaurem que ornamentum est aurium. nisi obedientia? Quid per ouem nisi simplicitas designatur? Et quare inauris aurea. nisi quia aurum caritatem significat. sine qua obedientia esse non debet. Et cur inauris una. et ouis necnon una. nisi quia unitas per concordie uinculum caritati et simplicitati iungitur. Tanta enim concordia omnia nostra dirigi debent ut nostro uitio scandalum diuisionis in ecclesia non fiat.

Amplius amor seculi et amor priuatus ualde impedit obedientiam. et ualde roborat obedientia. si quis contemptor est seculi et sui. Sunt autem hee proprietates obedientie. ut subiectus obediat non tepide. non trepide. non cum sermone nolentis. sine mora. et usque ad mortem. et hec est perfectio obedientie. propter quam perfectionem dictum est usque ad mortem. Alius enim permanet in ipsa obedientia usque ad uerborum contumeliam. alius usque ad dampna rerum. alius usque ad corporis passiones. alius usque ad mortem. et hic solus ad perfectionem obedientie peruenit. Et nondum quod obedientia nobis usque ad mortem seruanda precipitur. Ne igitur nobis usque ad prolixitatem uite terminum obedientia laboriosa appareat. redemptor noster factus est obediens usque ad mortem. Quid ergo mirum si peccator homo obedientie in presentis uite breuitate se subiciat. quando hanc et ille qui obedientes remunerat non reliquit. Sed et hoc preterea dicendum non est. quod primis parentibus dictum est. Ex omni ligno paradisi edite. de ligno autem scientie boni et mali ne tetigeritis. Qui enim ab unoquolibet bono subiectos uetat. necesse est ut multa concedat. ne in obedientia mens funditus intereat. si a bonis operibus

penitus inpulsa ieiunat. Deus enim paradisi arbores ad esum
hominis concessit. cum ab una prohibuit. ut creaturam suam quam no
lebat extingui. tanto facilius ab una constringeret. quanto latius
ad cunctas latius relaxaret. Quod autem superius dictum est. obe
diente non solum ex precepto. verum etiam ex proprio desiderio ad
uersa tolerare. in prosperis autem de suo omnino nil habere debere
veraciter affirmare possumus. si moysen et paulum ad me
moriam deducamus. Moyses namque cum in deserto oves pasceret.
a domino per angelum in igne loquentem vocatus est. missusque est ut omni
israhelitarum multitudini preesset. Sed quia apud se mente humilis exti
tit. oblatum protinus tanti regiminis gloriam expavit. moxque ad infir
mitatis profugium recurrit dicens. Obsecro domine. non sum eloquens
ab heri et nudiustertius. et ex quo cepisti loqui ad servum tuum. in
pediciores et tardiores lingue factus sum. et se postposito alium posci
deposcit dicens. Mitte quem missurus es. Ecce cum auctore
lingue loquitur. et ne tanti regiminis potentiam suscipiat. elinguem se esse
causatur. Paulus autem sic dicit. Ego non solum alligari sed et
mori paratus sum in iherusalem pro nomine ihesu. Neque enim preciosiorem
facio animam meam quam me. Iherusalem igitur pergens adversa cognoscit. et
tamen libenter appetit. audit quod timeat. sed ad hec ardentius anhe
lat. Moyses itaque ad prospera de suo nichil habens. quia precibus
renititur ne israhelitice plebi preferatur. Paulus ad adversa etiam
ex suo voto ducitur. quia malorum iminentium cognitionem percipit.
sed devotione spiritus etiam ad artiora fervescit. Ille presentis potestatis
gloriam deo volente iubente declinare. iste deo aspera et
dura disponente ad graviora studuit preparare. Precedentium
igitur virorum exemplo valide instruimur. ut si obtinere palmam
apprehendere veraciter nitimur. prosperis huius seculi ex sola

iussione adu̾sis aūt ex deuocaōe militem⁹. Et nōndū q̄ quā
tū ex h̄uana rōe colligi p̄t a p̄latis fiant nl̄la ex p̄cepto ma
la ı̄iungi debet. Sic n̄ oīa bona. sed media bona. q̄ quasi ı̄
n̄ra p̄tate adeo nob̄ data sūt. Vbi grā. ut leg̾e loqui scri
b̾e silere laborare cessare ⁊ ꝯsilia. Sed sicut p̄dcm̄ ē nō
oīa bona p̄cipienda sūt. Quis eīn audeat alicui p̄ obiā
ı̄iung̾e oīa ı̄ liqu̾e. v̾gine ān votū ı̄ v̾ginitate p̄manere.
ı̄imicū dilig̾e. mori pro p̄ximo? Quāquā si quis h̄eat
fidē sicut granū sinapis. possit ⁊ debeat ı̄plecti etiā q̄
ı̄possibilia sc̄dm h̄uanā rōem h̄ vid̾ent si sibi a p̄latis ı̄iū
gant̾. Multi eīn sc̄oꝝ h̄uanā rōem trāscendētes et
sup̾ aquā ambulauerūt ⁊ mōtes de locis suis tr̄āsmo
uerunt. Que sit dignitas obediētie.

Nunc que sit obie dignitas restat ostēd̾e. Dignitas
obie ē simillimū ēē deo. Qui eīn simpliciꝫ ı̄ morib⁹
seruat castitatē dei siliitudinē tenet. Qui aūt etiā cū
castitate ieiunijs vigilijs ⁊ alijs v̾tutū laborib⁹ vigilāt̾
ı̄sistit. deo similior ē. Qui uēo cū hijs oīb⁹ sub alterius
p̄tāte obie vinculo semetip̄m ligat. ⁊ ad voluntatē et
ad ı̄periū mgr̄i p̄ oīa pendet. obiāꝫ seruās usqꝫ ad mor
tē deo similim⁹ ē. Meitū aūt obie ı̄ r̾gno vite erit. tāto
qꝫ illic quisqꝫ ꝯstituet̾ sublimior. quāto hic ı̄ ip̄ā
obiā manꝫ p̄stiōr. Et illi maxīe sublimari meret̾
a dn̄o. qui v̾ginitatē obie usqꝫ ad mortē seruat.
Virginitatē obie vocamus. obie ı̄corrupcōeꝫ. sc̄a cū
quis ex quo magisterio se subdidit. nl̄la hora uel actu
uel uolūtate fuit ı̄obediens. Et sicut ı̄ r̾gno vite oēs
q̄ ı̄ carne ac sp̄ū v̾gīes p̄manserūt. v̾ginitatē tamē

obie nō seruauerūt. canticū nouū cātabūt agno. nō
tn̄ canticū v̄ginal' obie. Hic etc͡o ill'so oēs qui ī v̄ginitate obie
pmāserūt. ꝛ v̄ginitatē carnis ac spūs nō seruauerūt. et si
nō cāticū v̄ginū. tn̄ cāticū v̄ginal' obie cantabūt corā
deo ꝛ agno. Magna ē ergo v̄tus obie. q̄ de corruptis quo
dāmō v̄gines facit. Hec v̄tus milites xp̄i ducat p ignē.
ꝛ aquā ut trāseant ī refrigeriū. Probat eos ꝛ probatos
reddit pfc̄os. et q2 pfc̄os ideo victores. Vir eni͡m obediens
sicut scriptū ē. loquit' victorias. Obediēs eni͡m quociēscūꝫ
aliquid asperū ꝛ difficile ī iūgit'. si gladio pcepti semet
ipm̄ mactat et deo sacrificat. magnas loquit' victorias.
q2 semet vīcit. Multo g° melior ē obia quā victie. q2 per
victimas mactat' aliena caro. p obiām neꝰ mactatur
volūtas ppria. Vir obediēs hylarit' ꝛ fiducialit' orat. q2
sicut p btm̄ augustinū dicit'. melior ē una orō obediētis
quā decē milia ꝯtēptoris. Obia quidē orōēm dirigit ī
celū. q̄ sine obia nō attigit ad celū. sicut ꝛ lapis proiectus
ad celū nō attigit. Vir obediens ꝯfidit ut leo. ꝛ q̄ṗadmo
dū leo nō alienis viribꝰ. sed ī viribus ppriis pectoris
ꝯfidit. Nec ad aliꝰ bestiaꝝ pauet occursū. ita ꝛ vir
obediēs nō ī alioꝝ ordē ꝛ vita. sed ī ppria ꝯsciā gloriat'.
iux° illud apli. Gl'ia nr̄a hec ē. testiomū ꝯsciē nr̄e. nec ad
malaꝝ bestiaꝝ paueb' occursū. Siue eni͡m ei occurrit spūs
auaricie vel supbie vel fornicaciōis. vel quilibꝫ aliꝰ malig
nus spūs qui dicat ī ciuriare ut trāseam. ipā obie v̄tus
sic eū corroborat ut nō ī cardet. sed victor trāseat. Hec mirū
Est eni͡m obia salus om̄n fideliū. Obia ꝛ genitrix om̄n v̄tu
tū. Obiā ē ī uētrix regni celoꝝ. Obia ē celū apiēs. et

honorem de terra eleuans. Obedientia est cohabitatrix angelorum. Obedientia
sanctorum omnium cibus est. Ex hac enim sancti ablactati sunt. et ad perfectionem
per hanc venerunt. **De dampnabili obedientia que est in malo.**

Item sunt alii modi quibus obedientiam portare videntur. cum tamen veritas
obedientie in eis non sit. Sunt enim aliqui qui magistrum sibi eligunt proprio
tantum. non ut ei obediant. sed ut eum secundum suam carnalem voluntatem
flectere valeant. vel eligunt literatum qui carnaliter viuat.
et carnales diligat obsequentes. Huiusmodi qui non ut deo placeant.
sed pro concupiscentiis suis nutriendis. in exterioribus obedire
videntur. recte hismaelite dicuntur. Hismaelite quippe interpretantur
sibi obediens. Est et obedientia ex nimia simplicitate descendens.
quam fatuitatem appellamus. cum quis tam in malis quam in bonis
obedire contendit. Cum scriptum sit. malum per obedientiam numquam debere
fieri. sed bonum aliquando intermitti. Est et obedientia semetipsam indiscre
te extendens. cum quis nimia subtilitate deceptus. discernit
quid sibi prelatus iniungere debeat. et quid minime. Est et obedientia peruersa.
cum quis bonum sibi preelegit. ut a prelato sibi iniungi expostulet.
quod aperte malum est. si per impatientiam frangitur cum a prelato denegatum
fuerit. Quod si humiliter bonum quod desiderat prelato suggerit.
et cum denegatum fuerit immotus permaneat bonum est. Item est
obedientia superbie sit ac stultitie peste deprauata ex propria
voluntate descendens. cum quis in bonis apud semetipsum delibe
rat. que facturus esset. si iniungeretur ei. et que minime. Et quamquam
contingit. quod illa bona que facere non vult ei prelatus numquam
iniungat. et tamen propter cordis stultam deliberationem. et inobedientiam
ante deum reus mortis tenetur. Sed et hoc nondum quod quando
magister aliquid indiscrete iniungit. et discipulus nullomodo
acquiescat. sed quasi consilium melius daturus voluntatem

De dampnabili obedientia que est in malo

magistri voluntati sue subicit. cum propriam voluntatem et proprium consilium sub voluntate et imperio magistri flectere debeat. Longe ergo ab itinere obediencie errore ducitur demens qui semetipsum magistrum et magistrum suum constituit discipulum. Preterea attendendum est quod subiectus qui errores magistri scit tacere debeat, ut semper magistrum veneretur. quia adeo seducitur ut magistrum venerando imitetur errores. vel errores cavendo magistro subdi dedignetur. quippe dum magistri actus et verba curiosa subtilitate attendat. et semetipsum qualis apud se lateat seductus ignorat. et dum mala sua nec magna nec minima attendere vult. sed bona si que sunt. nec de occultis magistri bene sentit. nec eius manifesta bona approbat. sed mala vel minima si qua sunt manifesta libenter attendit. Dum hec inquam facit et semetipsum inaniter extollit. et magistrum malicia agitatus libenter deprimit. Verumptamen aliquando commissa sua attendens se peccatorem confitetur. nec tamen tantum se peccasse estimat. ut tali magistro subditus esse debeat. et crescente cordis malicia si ei a magistro aliquid iniungitur. primum verbis quasi rationalibus contradicit. deinde verbis asperis et contumeliosis. ad ultimum per nimiam indignationem et crescente cordis malicia verbum responsionis subtrahit. et peius silet quam prius loqueretur. Sed hoc inobedientium a filiis obediencie longe est. quorum studium est ut semper humiliter com-tent. humiliter loquantur. humiliter obediant. humilitatis habitum non incusent. Hec de obediencia et eius opposito propter simplices obediencie filios simpliciter descripsimus. Sed quia humilitatis et obediencie caritas regina est. et ad eius regnum omnes virtutes dirigi debent. vellem si possem de uberrimo caritatis fonte novellis fratribus propinare. Sed quia timor introducit caritatem. sic intrans ut exeat. aliquid de timore premittamus. De timore et variis eius modis

Est quodā tīor nāl' nob' cū aīalibus coīs. ex nā
carnis procedēs. Timem⁹ ēm que corpib' ī sunt
noxia et naturalit' ea vitam⁹ et appetimus sa
lutaria. Vn̄ sc̄ptum ē. Nemo vmq̄ carnē suam
odio habuit. sed nutrit et fouet eam. Iste timor
non ē pctm̄ sed pena peccati nec introducit caritate
nec introductam expellit sed naturalit' inest nob'
siue habeamus caritatem siue non. Et hūc timorē
habebat xpūs cū dicebat. Tristis ē aīa mea usq ad
mortē. ut p hoc ueritatē assūpti hoīs ondēt. ⁊ electos
suos adūsa mūdi morteq passuros suo exēplo corro
boraret. ⁊ nullus miraret' electos tīore cōcuti. cū xpūs
tristis ēēt usq ad mortē. Sed ⁊ tīor qui ē inicū sapie
⁊ seruilis dicit' ī xpō fuisse credit'. de quo dicit ysaias.
Et ipleuit eū spūs tīoris dn̄i. Unde nō īmerito querit'.
cū pfectā caritatē que foras mittit tīorē ī xpō fuisse ne
phas sit negare. quō pfcā caritas ⁊ tīor seruil' ī eo simul
ēē potuerit. Ad qd' diūsa nescio si sufficiēcia respondent'.
Dicitur ergo qd' ille qui nulla cā cogēte. sed uolūtarie
ceteros nr̄e mortalitatis suscep't defcūs. hūc quoq cū spē
scī sit donū habuit. ⁊ ī eo tm̄ pfcā caritas fuit. Alterz ēm
ex sua pfcōne. alterū habuit pro nr̄a īfirmitate. Alit'
cū dicit' timuit sic ītelligit'. nichil neglexit. ⁊ ponit' cā
pro effcū. Timor ēm causa ē huius effcūs. ut nichil neg
ligat'. Et h' expositio vbi bti gg'orij cōgruere videt'. Dicit
enī sic. Timere deū ē nulla q̄ facienda sūt pterire. Alit'.
Vere xpūs timuit. sed sicut ipē īcōphensibil' ē. sic tīorē
habuit īcōprehensibilitē. Alit'. Xpūs qui p diuinitatē

omnia sunt tormenta gehennalia. et eos qui in illis cruciabantur et
cruciandi erant intuens ex humanitate timuit et horrorem in se sen-
sit. quemadmodum aliquis nostrum si aliquem dampnatum gravissi-
ma pena torqueri videret, protinus in fremitu carnis exhor-
resceret. Aliter secundum Jheronimum. Christus timorem habuit non
ad timendum sed ad dandum. sicut medicus sanus qui medi-
camentum habet non ad sanandum se. cum sanus sit. sed ad sanandum
egros. Item nascuntur diversi timores in hominibus. Est timor ex vicio
cum veniens. quando aliquis ne non adipiscatur temporalia. vel ne adepta
amittat. homines magis quam deum timet. Et iste timor non introdu-
cit caritatem. sed introductam impugnat. Est et timor vituperabi-
lis. cum timet homo videlicet non oculos dei quod timendum est. sed oculos
hominum quod timendum non est. Est et timor inprehensibilis cum et ipsa mors.
et corporis passiones ultra modum timentur, et ideo tercio oravit
dominus. ne nos per trinam temptacionem timoris succumberemus. Item
est timor malus respectu gehenne solius. cum homo non deum timet.
nec peccare timet sed ardere. et retrahit se adipes ab actu
peccandi. non a voluntate mala. quia vellet peccare si liceret
impune. nec amat iusticiam sed odit. Et iste timor. non dicitur
timor domini nec correctorius nec inicium sapientie. Est et alius timor
respectum habens in deum. quando videlicet ipsum deum timemus
propter potenciam ipsius. quia potest mittere corpus et animam in gehennam.
Hunc autem timorem ipse dominus nos habere iussit dicens. Nolite time-
re eos qui corpus occidunt. animam autem occidere non possunt. sed
timete eum qui potest corpus et animam perdere in gehennam. In hoc
autem timore aliquantula vis caritatis est. et hoc quod ad deum res-
picit. et donum dei est. Sed quia ex eius potencia habetur penam
habet et servilis dicitur. Et quidem in modo suo bonus est. sed

nõ pfcus. nec ad salutẽ sufficiẽs. verũ ipm̃ p extrescẽtes gradus
melioratur. et adeo hoĩez corrigit. ut nec actu nec voluntate pecca//
re libeat. etiã si penas obliget innumerabilib9. Et iste tĩor dñi
dicitur. dicitur correctori9. dicitur initiũ sapie. Ex hoc aũt tĩore
mediantib9 virtutib9 ad illũ tĩorẽ tendim9 qui dicitur pmanẽ
in sclm scli. Et nõndũ qd queadmodũ casta mulier cas//
tũ habz timorẽ scz ne vir discedat ab ea. vl ne in aliquo
virũ offendat. sic et dñi tĩor castus dicitur. cũ timz aliquis
ne deũ offendat. unde grãm quã accepit amittat. Et
iste timor cũ talis castus sit. nõ pmanz in sclm scli. cũ in
btã vita unusquisq ẽ tutus sit. se deũ offendere nec velle. nec
posse. Timor aũt castus qui pmanz in sclm scli si diligẽt
ppendatur. pt dici amor. Amam9 eñi ipm ppt seipm. non
respiciẽdo ad penas. sed ipm̃ intuẽtes. ipm pre oĩbus
desiderãtes caste inherem9 ei. Et iste castus affectus foras
mittit timorẽ. Quod aũt caritas foras dicitur mittere
tĩorẽ. nõ de caritate que in pñti habetur. sed de pfcã que in
futuro habebitur. solet intelligi. Et tũc revera tĩor foras
mittitur. Vel in pñti p caritatẽ timor expellitur. Quãquã
eñi tĩor sit in hoĩe naturalit. tñ veniẽte caritate iã nõ pro
tĩore servitur sicut prius. sed pter ipm deũ. Timorẽ
aũt dñi scriptura nob multiplicat commẽdat. ubi grã. Scrip//
tũ ẽ. Timẽti dñm bñ erit in extremis. et in die defũctiõis
sue bndicetur. Et corona sapie tĩor dñi. replẽs pacẽ et
salutis fructũ. Et radix sapie timor dñi gloria et
gloriatio et letitia et corona exultatiõis. Et tĩor dñi
dabit gaudiũ et longitudinẽ dierũ. Et tĩor dñi expellit
arrogãtiã. et in pmit vitiũ cautũ facit hoĩez ac sollicitũ

Nam qui sine timore est, non poterit iustificari. quia ubi
timor non est dissolutio vite est. Et alibi. Qui timet
dominum preparabunt corda sua. Et servite domino in timore
et exultate ei cum tremore. Et beatus homo qui semper
est pavidus. Qui autem mentis est dure corruet in malum.
Et timete dominum omnes sancti eius, quoniam nichil deest timentibus
eum. Et metuentes dominum sustinete misericordiam eius. Et ne
deflectatis ab illo ne cadatis. Et qui timetis dominum di-
ligite illum et illuminabuntur corda vestra. Et qui timetis dominum
sperate in illo, et in oblectacione veniet vobis misericordia. Et qui
timetis dominum, credite illi, et non evacuabitur merces
vestra. Et timenti dominum non occurrent mala, sed in temptacio-
ne deus conservabit eum a malis. Et spiritus timencium dominum
queritur et responsione illius benedicetur. Et qui timet dominum
nichil trepidabit et non pavebit, quoniam ipse est spes eius.
Et facultas et virtus exaltat cor, et super hoc timor domini.
Ambrosius. Qui timet dominum declinat errorem, et ad
virtutis semitam vias suas dirigit. Gregorius dicit.
Prava mens si non prius per timorem convertitur ab assuetis vi-
ciis non emendatur. Sed mihi hoc maxime notandum est, quod gratia
dei precedens mittit nos ad explicitam cogitacionem quam habemus
de nostris excessibus, de dei iudicio futuro, de gehenne incen-
dio. Que cogitacio oportuna in opportunitate sua mentem
stimulans ac sollicitans mittit nos ad timorem, timor autem
ad caritatem. Hec de timore caritatis gratia incidenter dicta sunt.

De caritate.

Ipsa autem caritas. de caritate
nos doceat, quid de ea sciendum sit, quid preferendum, quod sit
eius inicium, quod eius incrementum, quid profectio. Dicimus igitur quia

de caritate

caritas multipliciter dicit᷑. Aliqn̄ em̄ pro ope caritatis. ut
cū usualit᷑ dicit᷑: elemosinā dare caritas ē. qd̄ gen᷑ caritatis
tis cū ex mentis affcū nō descēdit᷑ nō saluat. Significat
etiā caritas ipm̄ deū. ut cū dicit᷑: deus caritas ē. Signi
ficat ꝫ caritas affcm̄ mētis purgatū. Unde btūs au
gustin⁹ posuit talē descripcionē. Caritas ē motus aī ad
diligēdū deū ꝫ se et pximū propt deū. Et attēde qꝫ
recte determinatū sit. propt deū. Et nota qd̄ cū dicit᷑
caritas ē motus aī. motus corporis ī mouet᷑. qui quāuis
sit aliqn̄ opus caritatis. tn̄ nō ē ipā caritas. Et qꝛ moue᷑
animi⁹ ad indicandū ꝫ ad ꝯsilia. addit᷑ ad diligēdū.
sed qꝛ mouet᷑ anim⁹ ad diligēdū sclm. addit᷑ deū. Et
ne aliquis expectet aliud pmiū a dn̄o q̄ꝫ ipm̄ deū.
recte subiūgit᷑ ppt deū. Et itē qꝛ nullus deb; seipm
diligē propt seipm n᷒ pximū ppt pximū. sed propt
deū. ꝯueniēt᷑ subdit᷑ ꝫ se et pximū propt deū. Et attē
de quā recte determinatū sit propt deū. hō n᷒ p se ē. n᷒ p se
bonus ē. sed a deo ē. ꝫ a deo bon⁹ ē. Delr̄ dico de angelo
ꝫ de qualibꝫ creatura. de⁹ uō p se ē ꝫ p se bonus ē. In eo
aūt qd̄ p se ē. ꝫ p se bonus ē. finis nr̄e btitudīs ꝯstituit᷑.
ergo ī solo deo. Quod si hō diligerēt seipm ppt seipm.
ꝫ pximū propt pximū. iā nō ī deo. sed ī creatura finē
btitudīs sue ꝯstitueret. qd̄ nephas eēt. Unde paul dubio ī
miseriā laberet᷑ hō. cū sibiipī nō posset eē btitudo. n᷒ aliqd
ꝑt deū. Deb; g᷒ unusquisq; semetipꝫ diligē nō ppt se. sed
propter deū. Sed qꝛ ista caritas manifesta ul᷑ pbtā eē nō
pt. nisi ex opib⁹ ꝓbet᷑. Probacio em̄ dilc̄oīs exhibi
cio ē opis. nccē ē sequi opa que propt deū exhibeant᷑.
Unde dicit᷑: diliges pximū tuū sicut teipm. id est

ut seruiciu͂ dei ab eo ípleat᷑. Et istud sicut silitudine͂ sig
nificat hic. nō qualitate͂. id ē ut sicut diligis te ad seruie͂
du͂ deo. ad ide͂ dilige ꝓximu͂ ut seruiat deo ꝛ ꝑgnet tu͂ co est
deo. nō em̄ audeo ueritate͂ ꝑcm̄ ee͂. si q̄s habeat maiore͂
affectu͂ erga aliqu͂e. qua͂ erga seipm̄. qui si equal' ē ꝑfc͂us
ē. Eisde͂ etia͂ ꝓxi͂s tpalia ꝛ sp͂ualia debem᷒. Sp͂ualia
lia ut ꝑdicatioēs ꝛ queciqꝫ sp͂ualis grn̄t. Corpalia.
q͂uiqꝫ sūt nob' ult͂ necitate͂. debem᷒ ꝓxi͂s dare. Nā tpe
necitatis ip͂a necia nr͂a nō dare. sed ꝑtiri debem᷒. Sic
em̄ btu͂s g͂gori᷒ testat᷑. mini᷒ ꝓximu͂ amare ꝯuic͂᷑. qui
necitate exige͂te. nec͂ia ei nō ꝑtit᷑. Et ī ue͂ra caritas mag͂
uult. ut d͂uo tolerabili afficiā᷑ ī opia. quā un᷒ ītolera
bili torq͂at᷑ miseria. h͂c miru͂. q͂ꝛ caritas q͂ nō q͂rit q͂ sua
sūt. nec͂ uires occurrit. ꝛ ult͂ uires uult. Dubitari
aut͂ solet de dilc͂ōne dei ꝛ ꝓximi. que qua͂ ꝑcedat.
Quod ita disc͂nit᷑. dilc͂o dei alia īcipie͂s ē. alia nu
trita. Incipit quide͂ hō diligere deu͂ anq͂ua͂ ꝓximu͂.
Sed q͂ꝛ dilc͂o dei nō ꝑt ꝑfici nisi nutriat᷑ ꝛ crescat.
ꝑ dilc͂ōne͂ ꝓximi. oportet ut ꝓxim᷒ diligat᷑. sic g͂o
dilc͂o dei ꝑcedit īcipie͂s. ꝛ ꝑcedit͂a dilc͂ōne ꝓximi
ab illa nutrie͂da. Et h͂c ē ī dilc͂ōne dei ꝑfc͂o ut si ar
tiulus necitatis euenerit. moriat᷑ hō quocūqꝫ gn͂e mor
tis. anq͂ua͂ t͂ns͂grediat᷑ unu͂ de ꝑceptis dei minimis
In dilc͂ōne u͂o ꝓximi h͂c ē ꝑfc͂o. ut diligat hō īimicu͂
suu͂ ꝛ ponat a͂iaꝫ sua͂ pro fr͂ibus suis. Hic em̄ scrip
tu͂e. diligite īimicos u͂ros. b͂nfacite hys qui oderūt
uos. ꝛ orate pro ꝑseque͂tibus. ꝛ calu͂pniātibus uos.
Et alibi Maiore͂ caritate͂ ne͂o habꝫ. q͂ꝫ ut a͂iaꝫ sua͂

ponat quis pro amicis suis. Jure ergo caritas signum dicatur
quo discernuntur electi a reprobis. Non enim discerni possunt fide vel
eliam largitate. vel sciencia vel ieiuniorum et vigiliarum afflic
tionibus. vel etiam miraculo. hec enim communia sunt electis et reprobis.
Sola ergo caritas filios dei a filiis gehenne distinguit dicente
domino. In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli. si dilectionem
habueritis ad invicem. Caritas congregat filios dei et habitare
facit eos in unum. Juxta illud psalmiste. Ecce quam bonum et quam
iocundum habitare fratres in unum. Et alibi scriptum est. Ubi est cari
tas et dilectio ibi sanctorum est congregacio. ibi nec ira est nec indignatio
sed firma caritas in perpetuum. Nulla virtus sine caritate robo
ratur. immo in peccatum vertitur. Peritus enim legis sine caritate
stultus est. et ydiota quelibet si caritatem habeat. valde
doctus est. scriptura sic affirmante. Ille tenet et quod latet.
et quod patet in divinis sermonibus. qui caritatem tenet in moribus.
O quid digne de caritate inferam. que scienciam non abscondit
ignorantibus. nec fructum indigentibus. nec infirmis negat me
dicinam. nec sanis tutelam. Caritas interna aspiracione
predestinacione vocat. vocatos iustificat. iustificatos
magnificat. pigrum excitat ut pugnet. pugnantem iuvat
ut vincat. victorem coronat ut regnet. scientem inflatum tangit.
ut humilietur. ydiotam humilem docet ut sapiat et exaltetur.
blanditur sed sine adulacione. sevit sed sine crudelitate.
cum infirmis infirmatur. cum scandalizatis uritur. agit magna.
agit et minima. ut numquam sit ociosa. gaudet in confessoribus.
iocundatur in virginibus. fervet in martyribus. regnat in angelis.
in humilibus confessoribus redolet ut viola. in devotis virgi
nibus candidat ut lilium. in sanctis martyribus rubet ut rosa.

in btis angel' p̄fulget ut aurū obrisū. Q̄ʒ dulce ⁊ salu
bre ē vinculū caritat'. In qua affirmāte btō augustino.
paup̄ dives ē. sine qua dives paup̄ ē. Hec ī prosperi
tatib' tpat. ī adūsis tolerat. ī tēptacōe tutissima.
ī hospitalitate latissiā. īter veros frēs letissiā. īter
falsos pacientissiā. libera ī paulo ad arguēdū. humilis
ī petro ad obediēdū. huāna ī xp̄ianis ad ↄfitendum
diuīa. ī xp̄o ad ignoscēdū. Caritas gͦ mira pulchra
optīa docet ⁊ opat'. Caritas enī docet ut semp̄ diligat'
qd diligēdū ē. ⁊ nūquā diligat' qd diligendū nō ē.
nͨ amplius diligat' aliquid respcū hui' rei. q̄ equa
lit' vl' minꝰ diligenda ē. nͨ equalit' qd minꝰ vl' āpliꝰ.
nͨ minꝰ qd equalit' vl' ampliꝰ. Debʒ enī vnusquisq̄
quattuor tm̄ diligē. deū sc̄s angelos semetipsū oēs
hoīes. Alia aūt ab hys minime diligēda sūt. sed pro
loco ⁊ tpe vtendū ē eis. ⁊ pro ↄdicōe sua laudādus
atq̄ āmirādus ē creator ī ill'. Verbi grā. deus et
primꝰ semp̄ diligendus ē. pctm̄ aūt nūquā diligē
dū ē. Item deus nō minꝰ vl' equalit' respcū aliacꝰ
sed magis diligēdus ē. nͨ proximi magis vl' minꝰ
diligēdi sūt. sed equalit'. licet opa caritat' nō oībus
exhibenda sūt equalit'. Itē corpa nr̄a nͨ magis nͨ
equalit' ut aīe diligēda sūt sed minꝰ. Docet autē
caritas hoīem gaudē cū gaudēntibꝰ. flere cū flentibus.
abstinere ab illicit'. sustinere licita. dare supflua.
partiri nc̄ia. īimicū diligē. mori p̄ proximo. Caritas
purgat cor ⁊ illuīat. accēdit cor ⁊ corroborat. pur
gat dico a sordibus pcto℞. Illuīat ad ītelligendū.

attendit ad diligendum. corroborat ad operandum. ad perseve-
randum. Caritas est vita verborum et cogitationum. vita virtutum et
operum. quia singula hec si ex radice caritatis non pullulant
non vivunt sed mortua sunt. Item caritas est vita beatarum animarum
vita etiam angelorum. quia nec anime nec angeli vivunt. nisi per
caritatem dei qua pascuntur. Caritas est mors criminum. virtus
pugnantium. palma victorum. quam fides concipit. ad quem
spes currit. cui perfectus omnium bonorum servit. Non est autem
caritas integra. nisi cum dilectione dei amor fraternus habeatur.
Cum enim a fraterna societate secernitur. divine caritatis parti-
cipatione privatur. Christus deus et homo est. totum christum non diligit.
qui hominem odit. Quamvis quis aliqui fide atque operibus
bonis videantur esse principes. tamen quia fraterna dilectione privantur.
nullum habent incrementum virtutis. Nam sicut apostolus dicit. Si
linguis hominum loquar et angelorum. caritatem autem non habeam.
factus sum velud es sonans. aut cymbalum tinniens. Et si ha-
buero prophetiam. et noverim misteria omnia. et omnem scientiam. et si
habuero omnem fidem. ita ut montes transferam. caritatem autem
non habeam nichil sum. Et si distribuero in cibos pauperum
omnes facultates meas. et si tradidero corpus meum ita ut ardeam
caritatem autem non habeam. nichil michi prodest. Caritas enim omnium
virtutum optinet principatum. unde et vinculum perfectionis dicitur.
eo quod universe virtutes eius vinculo ligentur. O quam beata est
virtus caritatis. que omnes amplectitur. omnes diligit. omnes fovet.
peccata delet. virtutes nutrit. Et sicut scriptum est. comprimit
iram. excludit odia. expellit avariciam. comprimit ciram. ef-
fugat penitus omnia vicia. Inter obprobria secura est. et inter iras
placida. inter odia benefica. in veritate firma. a pravis
impugnatoribus non decipitur. a latronibus non fraudatur. ab

ĩcendio nõ cremat᷑. ab heresi nõ diuidit᷑. ĩ diuidua stat. ĩ
expugnabil' manȝ. ĩcõcussa pseuerat. ĩcorrupta letatur.
Caritas ↄcordia ē mẽtiũ. ꝛ societas electoꝝ. Caritas paciēs ē.
q̄ ĩ adũsitate nõ frangit᷑. benigna ē. q̄ ꝛ amicis ꝛ ĩimicis
opa mĩe ĩpendit. Caritas nõ emulat᷑. q̄ alteri⁹ bonũ diligit
ut suũ. Nõ agit pperã. q̄ ad opus pãsiũ nõ ducit᷑. Non
ĩflatur. q̄ nulla eã prosperitas attollit. Nõ ē ambiciosa. q̄
nõ vult alys pponi. nõ q̄rit q̄ sua sũt. q̄ oĩa ppryis nõ
ppria cõibus anpoit. nõ irritat᷑. q̄ nõ prouocat ad irã.
ꝛ nõ soliũ ope nõ voce. sed nec cogitat malũ. Nõ gaudet
sup iniquitate. ↄgaudet autẽ ueritati. Oĩa suffert ĩ actu.
pro ueritate. oĩa credit q̄ ueritas suadet. oĩa sperat q̄ ueritas
pmittit. oĩa sustinet ĩ ipo capite. i. ĩ xpo. Caritas nũq̄
excidit. q̄ ꝛ si opa eius cessent. ipa tñ caritas nec ĩ h° sclo.
nec ĩ futuro finit᷑. Vel caritas ĩ electis nõ excidit. q̄ ꝛ si aliq̄s
electus criminalit' peccat. caritas tñ ĩ eo nõ excidit ĩrregres/ ĩr
sibilit'. Hanc autẽ uirtutẽ qui seruat ĩ opib⁹ suis. bñdic/
tionẽ ↄsequet᷑. scriptura affirmãte q̄ loquit᷑ ad ppłm
israheliticũ sic. Si audieris ut facias oĩa mãdata ei⁹.
faciet te dñs excelsiorẽ cũctis gẽtibus q̄ uersant᷑ ĩ tra. bñ
dictus eris ĩ agro. ꝛ bñdictus ĩ ciuitate. bñdictus fructus uen
tris tui. ꝛ bñdictus fructus t̃re tue. Mittet dñs super
cellaria ꝛ sup oĩa opa manuũ tuaꝝ bñdictionẽ. ꝛc.

Explicit liber de virtutib⁹ mag̃ri Hugonis.
Incipit liber eiusdẽ qui dicit᷑ De opib⁹ triũ
dieꝝ. Cui⁹ iniciũ sic ꝛ tale reptũ est. ...

Expl' lib' de virtutib' mgr̃i hugonis. Incipit lib' eiusdẽ q̄ dr̃ de opib' triũ dieꝝ. Cui' iniciũ sic ꝛ tale
ē c.